

Færø Forhandlinger

Fortroligt Mødereferat. Nr. 14

Samtlige Forhandlere og tilfornordnede med Undtagelse af Amtmand Hilbert var tilstede.

Statsministeren nævnte de forskellige Samtaler, der var ført siden sidste Møde. Indenfor den danske Delegation havde man nu udarbejdet det fremlagte Forslag af 25—3—46. Dette Forslag er efter min personlige Mening mere vidtgaaende, end det paa forskellige Punkter er forsvaret set fra et dansk Synspunkt, men jeg har højet mig udfra Ønsket om at naa til en Ordning, som vi kan blive enige om.

Statsministeren foretog derfor en nøjagtig Gennemgaaelse af hele Forslaget.

Ministeren gik ud fra, at de forskellige Spørgsmaal nu var saa gennemdrøftede, at Partiernes Ordførere var i Stand til straks at udtale sig.

Poul Petersen vilde gerne høre, at det færøske Pas — der omtales i Pkt. 11 — fik det samme Udseende, som det havde haft under Krigen. Paa Omslaget staar „FÖROYAR“ under „DANMARK“, og i Passet staar „FÆRING“ under „DANSK“, men ikke i Parentes.

Statsministeren og Udenrigsministeren ansaa ikke en saadan Ændring af Pkt. 11 for afgørende, idet det var et rent teknisk Spørgsmaal. Men af praktiske Hensyn maatte Trykket bevares med de nævnte Ord i det nuværende indbyrdes Størrelsesforhold.

Djurhuus nævnte, at der i sin Tid havde været Uenighed i Lagtinget om, hvorvidt „Færing“ skulde have staet i Parentes, men efter at Ordningen nu havde været benyttet i flere Aar, vilde han ikke have noget imod den ønskede Ændring. Pkt. 11 blev derefter formuleret i Overensstemmelse med Poul Petersens Ønske.

Th. Petersen kunde vedrørende Pkt. 13 ikke gaa med til, at Postvæsen, Fyrvæsen og Fiskerikontrol skulde forblive Statsfunktioner. Vi er med Socialdemokraterne enige om, at Postvæsen og Fyrvæsen er noget af det første, vi skal overtage.

Dam foretog en Sammenligning af Regeringens nuværende Forslag med de tidligere fremsatte færøske Ønsker.

Jeg kan tiltræde Indledningen.

Hvorfor kan man ikke gaa med til Folkeflokkens Formulering af Pkt. 1 om, at „Færøernes Stilling indenfor Riget opretholdes som hidtil“, der jo ingen Realitetsforskel indeholder i Sammenligning med Regeringens Forslag. Vi Socialdemokrater nærer intet Ønske om at staa udenfor Grundloven, men vi ser den gerne ændret, for at vi derved i Realiteten kan opnaa, hvad vi ønsker.

Skal vi vælge mellem to Formuleringer, foretrækker vi Folkeflokkens Formulering, fordi vi sammen med dem har Flertal i det færøske Folk. Vi mener, at vi er omfattet af den danske Grundlov, og at Folkeflokkens Formulering dækker dette Synspunkt.

Vi accepterer Pkt. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 og 10 samt Pkt. 11 i den i Dag foretagne Redaktion.

Th. Petersen kunde ikke tiltræde Formuleringen af Pkt. 12 vedrørende, at Afgørelsen træffes af „Medlemmerne af Landsnævnet“. Hvorfor har man anvendt denne Formulering?

Finansministeren: Det er for at sikre Samarbejdet mellem Rigsombudsmanden og Landsnævnet. Nævnte som Eksempel Praxis i Arbejds- og Forligsnævnet.

Dam: Vi accepterer Pkt. 12 i den nuværende Form. Vedrørende Pkt. 13 ønsker vi, at den generelle Ret til at overtage de færøske Anliggender ogsaa skal omfatte Postvæsen, Fyrvæsen og Fiskerikontrol, medens Spørgsmaalet om Præster og Lærere kan udskydes til Behandlingen af Loven. Jeg kan ikke afgøre, hvorvidt internationale Aftaler forhindrer Overgangen af de nævnte Anliggender, men dette Spørgsmaal kan formentlig udsættes til Afgørelse, naar Loven skal udarbejdes.

Vi accepterer Punkterne 13 og 14.

Der er saaledes Enighed om det væsentlige. Hvad der staar tilbage, skulde man nok kunne enes om. Hvorfor kan man da ikke anvende Folkeflokkens Formulering af Pkt. 12? Naar vi kan acceptere Folkeflokkens Formulering, har vi tilsammen Flertal for denne Ordning. Jeg henstiller til Sambandspartiet og Regeringen at gaa med hertil.

Th. Petersen: Man kender vor principielle Stilling. Vi har ikke arbejdet paa dette Forslag som en endelig Ordning, men har ønsket en Grundlovsændring med en Lovgivningsmæssig for Lagtinget under videre Rammer end efter Forslaget.

Vi ønsker, at der i Pkt. 2 indføres en Bestemmelse om, at „Spørgsmaalet om en Grundlovsændring holdes åben“. Vi er af praktiske Grunde stærkt interesserede i at faa lovfæstet vor nuværende System, indtil en endelig Ordning kan træffes.

Dam vilde ogsaa gerne have det under Underudvalgsmøderne drøftede Stk. 2 i Pkt. 2 optaget i Forslaget eller eventuelt en Skrivelse fra Ministeriet af samme Indhold.

Djurhuus har haft den Opfattelse, at man under disse Forhandlinger skulde søge at skabe en Ordning, som kunde skabe Ro paa Færøerne. Jeg har ikke tænkt mig, at vi arbejdede paa at etablere en foreløbig Ordning.

Forstaar Pkt. 8 saaledes, at man med Udtrykkene „lovgivningsmæssig og ordningsmæssig Karakter“ ønskede at give Lagtinget de fornødne Beføjelser med Hensyn til Skatteretten.

Vi er ikke meget glade for Pkt. 12 i dets nuværende Form. Vi vil gerne bevare Landsnævnet som Institution, men vi ønsker gerne, at Landsnævnet var et særligt fælles Forvaltningsorgan.

Foreslog en ændret Formulering af Pkt. 12, som i højere Grad gav Udtryk for Sambandspartiets Ønsker.

Vi vil dog ikke lade Overenskomsten strande paa dette Punkt. Jeg gaar ud fra, at Ansættelsen af Statistjenestemænd i Pkt. 13 sker ved Landsstyret og ikke gennem Lagtinget.

Statsministeren: Der er jo forskellige Partier i den færøske Lagtingsdelegation, men selv om Partierne er enige, er der jo ogsaa Hensynet til Danmarks Interesser.

Jeg er meget betænkelig ved Pkt. 12 dels, fordi det administrativt er upraktisk, men dels og navnlig, fordi det ser ud, som Pkt. 12 gaar ud fra, at man ikke kan samarbejde, skønt vi netop med Ordningen tilsigter et godt Samarbejde.

Vedrørende Pkt. 13 vil jeg sige, at vi ligesaa godt nu kan fastslaa, at man ikke regner med, at vi senere vil gaa med til at overdrage de deri nævnte Funktioner til Lagtinget, og det vilde derfor ikke være heldigt at give Pkt. 13 en Form, som ikke klart gav Udtryk for, hvad vi mener.

Vedrørende Pkt. 1 mener jeg, at hvis Færøerne vil blive ved Danmark, bør det udtrykkes saaledes, at det ikke kan misforstaas, og det samme gælder, hvis Færøerne ønsker at udskille sig af det danske Rige.

Folkeflokkens Formulering af Pkt. 1 kan misforstaas. Hvad mener man med, at den statsretslige Stilling opretholdes som hidtil? Er det ikke muligt at indlægge forskellige Fortolkninger i dette Udtryk?

Poul Petersen anser det for muligt, at Folkeflokkens Formulering kan fortolkes forskelligt, men den maa anses som en resigneret Tolerering af den nuværende Ordning og dermed en Fortolkning, som de færøske Vælgere muligvis kan stemme for.

Statsministeren: Vi ønsker ikke en formel Tilslutning, men et reelt Ønske om Samhørighed med Danmark, og uden en saadan Realitet i Forhandlingerne har det ingen Hensigt at søge at naa til en Ordning.

Finansministeren bemærkede overfor Dam, at Ministeren af Poul Petersens Skrift om Færøernes statsretslige Stilling var blevet bestyrtet i, at Folkeflokkens Formulering var egnet til at misforstaas, fordi Poul Petersen i sit Skrift havde udtrykt det Synspunkt, at Udviklingen siden 9. April 1940 havde bragt Færøerne udenfor Grundloven.

Th. Petersen mente, at Statsministeren havde Ret i den Betragtning, at Pkt. 12 var formuleret, som om man ikke kunde taale hinanden, men man burde netop udfærdige Kontrakter der blev oprettet i Venskabelighed, saa de ogsaa kunde holde, hvis man ikke fortsat forblev Venner.

Erindrede om, at Island ogsaa siden 1850 havde haft eget Postvæsen, Fyrvæsen og Fiskerikontrol, uden at dette havde været hindret af internationale Overenskomster. Det kan jo godt være, at man fra dansk Side ønsker disse Funktioner som Rigsfunktioner, men er det nødvendigt, at vi her ligefrem skal bekræfte, at disse Funktioner ikke kan blive færøske.

Jeg tror ikke, at den færøske Befolkning vil acceptere Regeringens Formulering af Pkt. 1. Jeg mener ikke, at vor Formulering siger paa Tiden siden 9/4 1940. Med Udtrykket „indenfor det danske Rige“ har vi strakt os meget langt, nemlig til Status quo i den statsretslige Stilling.

Andr. Möller: Er det Folkeflokkens Standpunkt, at man vil acceptere denne Ordning, men forbeholder sig at rejse Spørgsmaalet om en radikal Ændring ved Grundlovsforandring?

Th. Petersen bekræftede dette.

Udenrigsministeren: Jeg tror ikke, at der er uovervindelige Vanskeligheder med Hensyn til de internationale Forpligtelser vedrørende Postvæsen og Fyrvæsen, derimod med Hensyn til Fiskerikontrol i Henhold til Oslo-Traktaten.

Nævnte om sit personlige Forslag: Fiskerikontrollen forbliver under Staten. Der kan ved Lov træffes Bestemmelse om, at Fyrvæsen og Postvæsen overgaar til færøsk Administration.

Th. Petersen nævnte, at der under den dansk-islandske Forbundslov uden at skabe internationale Konflikter havde hersket den Ordning, at Island selv havde udført Fiskerikontrol samtidig med, at Danmark formelt varetog Fiskerikontrollen i de islandske Farvande.

Udenrigsministeren bekræftede Rigtigheden af det saaledes anførte.

Dam: Forholdet er altsaa efter Folkeflokkens Formulering af Pkt. 1, saaledes som den er blevet fortolket her i Dag, det, at vi statsretligt ser bort fra den midlertidige Ordning. Vi udgaar fra Situationen i 1939 og siger i Folkeflokkens Formulering kun, hvad vort Parti altid har sagt, nemlig at vi ønsker at forblive i Rigsfællesskab med Danmark.

Folkeflokkens Standpunkt giver udtryk for Tvivl om, hvorvidt Grundloven i sin Tid legalt er blevet sat i Kraft paa Færøerne, men Partiets Repræsentanter har faktisk indstillet sig paa den ved Grundlovens faktiske Gyldighed paa Færøerne skabte Tilstand og er ved deres Formulering parat til at fortsætte paa denne Maade.

Det er ikke logisk at sige, at man ikke vil gaa med til en Formulering af Pkt. 1, som blot bekræfter det bestaaende faktiske Forhold.

Naar Statsministeren har givet klart Udtryk for, at han ikke vil overdrage de i § 13 nævnte Funktioner til Lagtinget, undgaar man naturligvis derved en unødigt Diskussion. Det er logisk, men det er Regeringens Standpunkt til Pkt. 1's Formulering ikke.

Vi Socialdemokrater har ikke noget mod Regeringens Formulering, men den bringer os i Mindretal, og mine Bestræbelser gaar ud